

TMMOB MİMARLAR ODASI KUŞADASI TEMSİLCİLİĞİ



YEREL YÖNETİMLER BİLDİRİSİ MART 2024

TMMOB MİMARLAR ODASI
KUŞADASI TEMSİLCİLİĞİ

TMMOB MİMARLAR ODASI KUŞADASI TEMSİLCİLİĞİ

YEREL YÖNETİMLER BİLDİRGESİ

(MART 2024)

Ülkemizde meslek odalarının, mesleki denetimin dolayısıyla bilimsel ve teknik kriterlerin devre dışı bırakılmasının yıkıcı sonuçlarına şahit olduğumuz bugünlerde; yerelde aynı sorunların yaşanmaması, sağlıklı, yaşanabilir ve güvenli kentsel çevrelerin üretilmesi, kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi adına kentimizin yönetiminde, birliğimizin ve odamızın temel ilkeleri olan bilim ve tekniğin, kamu yararının ve hukukun esas alınmasına dayalı; çağdaş, demokratik, katılımcı ve şeffaf bir yerel yönetim anlayışının hayati bir öneme sahip olduğunu vurgulamak istiyoruz. Bugün kentlerimizin ve toplumun her zamankinden daha çok **“toplumcu demokratik ve halkçı bir yerel yönetim”** anlayışına ihtiyacı olduğu bir dönemdeyiz. Bu anlayış, katılımcılığın önünü açan, toplumun değişik kesimlerine karar alma, uygulama ve denetleme süreçlerinde söz hakkı tanıyan politika ve uygulamaların hayata geçirilmesiyle gerçekleştirilebilir. Kent yönetimine ilişkin mahalle ölçeğinden başlayan ve aşağıdan yukarıya doğru örgütlenen, kentnin her kesiminin mümkün olduğunca katılmasına olanak verecek mekanizmalar kurulmalı, öneriler kararlara ve uygulamalara yansıtılmalıdır.

Mimarlar Odası bilindiği üzere kamu tüzel kişiliğine sahip bir meslek kuruluşudur bu sebeple kent sorunlarıyla ilgili olarak yerel yönetimler, planlama, yapı denetimi, kentsel dönüşüm, kentsel koruma, çevre, altyapı gibi meslek alanı ile ilişkili konularda sorun tespitlerini ve çözüm önerilerini kamuoyu ile paylaşmayı her zaman için görev bilmektedir. Bu rapor, bu bilinçle **TMMOB Mimarlar Odası Kuşadası Temsilciliği** tarafından Kuşadası ilçesi özelinde kent, mimarlık, çevre, kültür ve demokrasi politikaları bağlamında yerel seçim sürecinde aday olan tüm siyasi parti temsilcilerine, adaylara ve kamuoyuna sunulmak üzere hazırlanmıştır. Raporun bir diğer amacı ise yerel yönetimlerin ve toplumun günümüzdeki kentsel sorunlarla başa çıkabilmesine katkı sağlayacak ortak ilke ve kavramları ortaya koyarak; kentlerin toplumla birlikte yönetiminde gereken yaklaşımlara ve yaşanabilir bir kentin nasıl olması gerektiğine dair toplumsal farkındalık oluşturmaktır.

Yerel yönetimlerin temel görevlerinden olan sağlıklı, yaşanabilir ve güvenli kent mekânının oluşturulması için doğal varlıkları, ekolojik, tarihi, kültürel, toplumsal değerleri koruyan, yaşatan, geliştiren, kamu yararını temel alan bir arazi kullanımı ve bütüncül planlama yaklaşımı önkoşuldur. Bütüncül yaklaşımdan ve kamu yararı anlayışından uzak; rant odaklı projelere teslim edilen kentlerin ortak kaderi plansızlık ve denetimsizliktir. Bu yaklaşımın sonucunda kentler, sağlıksız büyüme ile ulaşım, enerji, su, çöp, atık su gibi teknik altyapı hizmetleri yetersiz, kültür, eğitim, sağlık tesislerinden ve açık yeşil alanlardan yoksun hale gelmektedir. Bunun yanı sıra plansızlığın ve denetimsizliğin sonuçları ancak yıkımlar gerçekleştikten sonra dikkate alınmaktadır.

Kuşadası'nın bugün ulaştığı durumda yoğun göç¹ ve kentleşme neticesinde taşıma kapasitesi aşılmış dolayısı ile doğal eşikler tehdit altındadır. Bundan sonraki süreçte sürdürülebilir bir yerleşim için eşik değerlerin dikkate alındığı, kamu yararı gözetilen bütüncül bir planlama gereksinimi ile hareket edilmesinin ve doğal değerlerin taşıma kapasitelerinin belirleyici kriterler olması gerekliliği ortadadır.

¹ 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planında (ÇDP) Kuşadası ilçesi için 2025 yılında 285.060 kişi kentsel, 4.835 kişi kırsal olmak üzere yaz nüfusu ve turizm tesisi kapasiteleri toplamı da dahil olmak üzere 289.895 kişilik nüfus kabulü yapılmıştır. Bugün Kuşadası'nın kayıtlı nüfusu yıllık %17,7'lik artışla 2024 yılı Şubat ayı TÜİK verilerine göre toplam 133.177 kişidir.

Bu kapsamda TMMOB Mimarlar Odası Kuşadası Temsilciliği olarak tüm adaylara soruyoruz;

1- KENTSEL TASARIM VE DÖNÜŞÜM

Kuşadası'nın kent çanağı tamamen yapılaşmıştır. Bundan sonra yeni gelişme bölgelerinde bugüne kadar yapılan planlama hatalarının yapılmaması gerekmektedir. Kentin kimliğini oluşturan somut ve somut olmayan kültürel miras değerleri, arkeolojik ve doğal miras değerleri güncel kentleşme politikaları dahilinde tehdit altındadır. Mevcut yapılaşmış alanlarda yenilenme ve kentsel dönüşüm çalışmaları, altyapı, yeni sosyal donatı alanları ve sahil düzenlemeleri çalışmaları ile kentimize yeni bir kimlik kazandırılabilir. Bu kapsamda kent estetiği ve mimari kimliğin korunması konularında mevcut ve yeni yapılaşmada, denetim modeli geliştirmek ve yapı disiplinini sağlamak için çeşitli adımlar atılmalıdır. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda sağlıklı, yaşanabilir ve güvenli kentsel çevrenin oluşturulması için Kuşadası'nın her türlü planlama eksiklerinin giderilmesi adına şehir planlamasında ve kentsel dönüşüm projelerinde daha katılımcı ve bütüncül bir yaklaşım benimsemek, rant politikalarına dayalı kentsel dönüşüm projeleri yerine; kültürü, tarihi, yerel ve özgün dokuyu koruyan, yeşil bina, sünger kentler gibi yenilikçi yaklaşımlar çerçevesinde ve halkın çıkarları temeline dayanan kentsel dönüşüm projeleri üretebilmek adına meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler birlikteliğinde koordinasyon sağlanacak bir komisyon kurarak paydaşların planlama süreçlerinde daha etkin bir şekilde yer almasını sağlamayı ve Mimarlar Odası'nın rolünü güçlendirmeyi **taahhüt ediyor musunuz?**

2- KÜLTÜREL, TARİHİ, DOĞAL VE MODERN DÖNEM MİMARLIK MİRASINI KORUMA

Kentin kimliğini oluşturan somut ve somut olmayan kültürel miras değerleri, arkeolojik ve doğal miras değerleri güncel kentleşme politikaları ve pratikleri dahilinde tehdit altındadır. Bünyesinde yer alan biyoçeşitlilik bakımından zengin Dilek Yarımadası Milli Park'ı, en erkeni 6500 yıla öncesi ait arkeolojik alanları (Marathesion, Anaia/Kadıkalesi, Pygale, Panionion, vb.), 400 yıllık tarihi kıyı yerleşimi, doğal oluşumlu çok çeşitli kıyı morfolojisi (Kocagöl Sulak Alanı, Yılanıcı Burnu Tombolosu, Güvercin Ada, Adagöl, Aslan Burnu, Kumsal alanları, kayalık alanları vb.), gibi değerleri ile kentin kimliğinin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Bu alanların bütüncül olarak katılımcı sürelerle korunması ve geleceklere nesillere aktarılması gerekmektedir. Bu bağlamda kentin mirasının korunma sürecinde güncel koruma pratikleri getirdiği sürdürülebilir, katılımcı ve kapsayıcı bir pratiğin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Kentin kültürel ve doğal mirasının korunması ve yaşatılması süreçlerinde meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler birlikteliğinde koordinasyonun sağlanacağı "Kültürel Miras Akademisi" kurarak mirasın koruma süreçlerinde daha etkin bir şekilde yer almasını sağlamayı ve Mimarlar Odası'nın rolünü güçlendirmeyi **taahhüt ediyor musunuz?**

3- İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE DİRENÇLİ KENTLER

Güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrenin her yurttaş için temel insan hakkı olduğu ana ilke olarak kabul edilmelidir. Altyapı eksikliği, yanlış kıyı kullanımları ve kent içi dere yataklarının, vadilerin, ormanların kısacası yapılaşmaya uygun olmayan alanların yapılaşmaya açılması; kısaca ranta ve hızlı üretime dayalı, düşük nitelikli, tasarımsız ve plansız kentleşme ve sosyo-ekonomik politikalar sonucu doğa olayların tamamı yıkıma dönüşmektedir. Bu kapsamda yapıların, kentsel ve/veya bölgesel düzeyde ele alınarak imar planlarının afete ve iklim

değişikliğine duyarlı planlanma yaklaşımı ile risk azaltma önlemlerini kapsayacak şekilde revize edilmesini, bu kapsamda yapılan tüm çalışmaların açık veri olarak paylaşılmasını, Kuşadası ve çevresi için meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve kamu birliğinde bütünleşik bir İklim Krizi ve Afet Master Planı yapılmasını **taahhüt ediyor musunuz?**

4- KENT SUÇLARI

Kentlerde doğal ve kültürel değerleri tehlikeye atan kent kimliğini zedeleyen, kurlsız, bilime ve hukuka aykırı, toplumun taleplerini dikkate almayan eylemler kent suçları olarak kabul edilmeli ve yerel yönetimler tüm kent paydaşları ile bu suçlar karşısında mücadele etmelidir. Kamu yararı göz ardı edilerek ayrıcalıklı imar hakları, kaçak yapılaşmaya göz yummak, kente karşı işlenmiş suçların başında gelmektedir. Plan değişiklikleri daha fazla rant için değil, planlamanın sağlıklı ve yaşanabilir çevre oluşturmanın temel aracı olduğu bilinciyle kentsel standartları yükselterek yol, otopark, okul, sağlık ocağı, park, yeşil alan, oyun alanı, spor tesisleri gibi sosyal donatı ve teknik altyapı alanları kazanmak için yapılmalıdır. Bu kapsamda kent suçları açısından ilgili sivil toplum örgütleri ve meslek odaları ile ortak bir mücadele yürütmeyi ve bu doğrultuda bir "Kent İzleme" mekanizması kurulmasına öncülük etmeyi **taahhüt ediyor musunuz?**

5- ULAŞIM

Kentimizde özellikle yaz aylarında yaşanan ulaşım sorununun temel nedeni, turizm sebebiyle trafik yoğunluğu ya da ulaşım altyapı eksikliği olmaktan ziyade toplu taşıma öncelikli ulaşım politikasının benimsenmemesi ve buna uygun kent nazım planı ile bütünleşik olarak hazırlanmış bir Ulaştırma Master Planı'nın olmamasıdır. Bu nedenle, yapılan projeler ve harcamalara rağmen sorunlar azalmamış, hatta kronikleşmiştir. Ulaşımında uzun ve kısa vadeli hedefler belirlenerek, kentlerin tarihsel, kültürel, çevresel ve ekonomik boyutları gözetilerek bir Ulaştırma Master Planı hazırlanmalıdır. Kent içi ulaşım kamusal bir hizmet olarak ele alınmalı, toplu taşıma öncelikli politikaların benimsenmeli ve toplumun farklı kesimlerinin ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Kuşadası ve çevresi için meslek odaları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve kamu birliğinde bütünleşik bir Ulaşım Master Planı yapılmasını **taahhüt ediyor musunuz?**

6- KAMU BİNALARI

Kent genelinde kamu binalarının niteliksizliği, belediye projelerinde mimari kalitenin artırılması ve kamu binalarının nitelikli tasarımına önem verilmesi noktasında Mimarlar Odası ile iş birliği yapmayı ve kamu binalarının yalnızca ulusal veya uluslararası yarışmalar ile yapılmasını kent kaderini etkileyecek büyük projelerin halkın tartışmasına açılması; meslek odalarının, uzman kişilerin ve üniversitelerin görüşleri ve hukuka, bilime ve tekniğe bağlılığın esas alınması **taahhüt ediyor musunuz?**

7- KUŞADASI'NA ÖZGÜ İMAR YÖNETMELİĞİ

Daha yaşanabilir bir kent için günümüz neoliberal politikalarının sonucu olarak birbirinin kopyası haline gelmiş niteliksiz, kişisiz, kimliksiz kentlerde yaşamamak, yerleşimleri rant temelli "imar" kısılcından kurtarmak için Kuşadası'na özgü Kuşadası İmar Yönetmeliği'nin oluşturulmasını ve Mimarlar Odası'nın temsilcilerinin imar komisyonuna katılarak karar alma süreçlerinde aktif rol almasını sağlamayı **taahhüt ediyor musunuz?**

8- MİMAR'IN VE MİMARLAR ODASI'NIN TOPLUMDAKİ YERİ VE ROLÜ

Ülkemizde olduğu gibi Kuşadası'nda da ekonomik faaliyetlerin büyük bir bölümü inşaat alanında gerçekleşmekte², mimarlık hizmetleri; tasarım, uygulama, yönetim ve denetim boyutuyla bu yatırımların en önemli bileşeni olmaktadır ve bu kapsamda mimar birincil önemde bir meslek olarak görülmelidir. Dünyanın en eski mesleklerinden biri olan mimarlık mesleğinin, yalnızca bölgemizde bulunan Efes, Priene, Miletos gibi antik kentleri bile göz önüne getirdiğimizde tarihin her döneminde toplumun kalkınması ve gelişmesinde rol aldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Yerel yönetimlerin mimarlık hizmetlerinin ve hizmet ortamının geliştirilmesine katkı sağlayarak mimarları yapı ruhsatı alma sürecinde imzasına gerek duyulan bir kişi olarak görme eğilimi yerine ve mimarlığı yaşanabilir çevrelerin oluşmasının ve kentsel gelişmenin vazgeçilmez bir bileşeni olarak görülmesi hususlarında farkındalığın oluşmasına katkıda bulunmaları beklentimizdir.

Bu kapsamda mimari kaliteyi arttırarak kentin estetik ve fonksiyonel olarak gelişimine olumlu bir katkı sağlamak adına yerel teşvikler verilmesini, mimari yarışmalar yapılmasını ve iş sahiplerinin bilinçlendirilmesi, mimarlar odasının proje denetim işlevlerine yardımcı olarak mimarlık standartlarının yükseltilmesi ve mimarlık mesleğinin hak ettiği yere tekrar gelmesini Mimarlar Odası ile meslek uygulama koşullarının iyileştirilmesi kapsamında protokol yapmayı **taahhüt ediyor musunuz?**

TMMOB Mimarlar Odası'nın Anayasa'da ve kendi yasasında belirtilen "Kamu kurumu niteliğinde meslek örgütü" olma sorumluluğu ile kentlerin kimlikli, planlı ve sağlıklı gelişmesi, mimarlığın, kamusal politikaların her düzeyinde yer alması, toplumsal yaşamın temeli olan insan hak ve özgürlüklerinin korunması adına yerel seçimlerde aday olarak sorumluluk alacak tüm adayları bu belgeyi niyet beyanı çerçevesinde imzalamaya davet ediyoruz.

TMMOB MİMARLAR ODASI KUŞADASI TEMSİLCİLİĞİ

² KUTO tarafından yayınlanan Kuşadası Ticari Envanteri (2023) verilerine göre ilçemizde en yoğun faaliyet gösterilen üçüncü alandır.